

HE 326/2022 vp/ lausuntopyyntö

Viite: Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntö

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 309/2022 vp) täydentämisestä

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on varannut Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle mahdollisuuden kirjalliseen asiantuntijalausuntoon otsikkoa koskevassa asiassa. Varsinais-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta ja esittää kohteliaimmin lausuntonaan seuraavat huomiot:

§35 Siirtymätasaus

Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa pyritään siihen, että lähtötilanteessa hyvinvointialueiden rahoitus vastaisi mahdollisimman hyvin kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyvän toiminnan kustannuspohjaa ja rahoitusmalli pohjautuu olennaisilta osin tarve- ja olosuhdetekijöihin. Näihin ja laissa määriteltyihin muihin tekijöihin pohjautuvaan yleiskatteiseen rahoitukseen siirrytään heti vuonna 2023 mutta ensimmäisinä vuosina rahoitusta tasataan erillisellä siirtymätasausjärjestelmällä, mikä hidastaa tarpeen mukaisen rahoituksen kohdentumista oikea-aikaisesti eikä huomioi tosiasiallisesti alueiden hyvin erilaisia olosuhteita.

Nyt ehdotetussa mallissa siirtymätasausääntelyä esitetään tarkistettavaksi ainoastaan niissä tapauksissa, joissa laskennalliset kustannukset ovat toteutuneita kustannuksia pienemmät. Ehdotetussa mallissa erotus tasataan siirtymätasauksella (siirtymätasauslisäys) pysyvästi enintään -50 euroon asukasta kohden ja siirtymätasauksen porrastusta muutetaan vastaavasti. Siirtymätasausjärjestelmän kehittämistarpeita tulisi edelleen arvioida kokonaisuutena, kuten alun perin lainsäädännön valmistelun yhteydessä on todettu ja siten tulisi arvioida vastaavasti myös siirtymätasausvähennyksen toimivuutta. Vaihtoehtoisesti tulisi kartoittaa muutuskustannusten kattamista yleiskatteisen rahoituksen ulkopuolelta ja hyvinvointialueen talouden tasapainottamisvelvoitteelle asetettavaa siirtymäaikaa.

Muilta osin täydentävää ehdotusta voidaan pitää perusteltuna.

§ 35 a Hyvinvointialueen vuoden 2023 rahoituksen korjaaminen

Täydentävässä esityksessä esitetään maksettavaksi etukäteen koko maan tasolla 150 milj. euroa rahoitusta hyvinvointialueille osana ns. kertakorvausta. Kertakorvauksella korjataan vuoden 2023 rahoitusta vastaamaan tilannetta, jossa vuoden 2023 rahoituksen laskennassa olisi vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen sijaan käytetty vuoden 2022 kuntien palvelukohtaisia tilinpäätöstietoja. Nyt esitetyllä muutoksella vaikutetaan kertaerän maksuajankohtaan mikä helpottaa hyvinvointialueiden lyhytaikaisen rahoituksen tarpeita. Ehdotusta voidaan pitää hyvänä.

Muita huomioita

Hyvinvointialueiden talouden hallinnan kannalta tulisi päästä ennustettavampaan rahoituksen kehitysarvioon siten, että käytettävissä oleva rahoitus vahvistuisi huomattavasti nykyistä aiemmin. Nyt ehdotetun muutoksen jälkeenkin vuoden 2023 lopullinen rahoitus täsmentyy pahimmillaan vasta syksyllä 2023. Tällöin saadaan täsmennetyt tiedot kertaerän suuruudesta vuodelle 2023. Kun kunnilta siirtyneen toiminnan kustannukset tuolloin vahvistuu muodostuu vasta silloin myös tiedot hyvinvointialuekohtaisesta siirtymätasauksen suuruudesta.

Siirtymätasaus ohjaa rahoitusta merkittävästi aina vuoteen 2029 asti. Mekanismilla on Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kaltaiselle hyvinvointialueelle suuri merkitys myös vuoden 2024 rahoituksen osalta ja tiedot muuttuvat kuntien tilinpäätöstietojen vahvistumisen jälkeen. Talouden suunnittelu ja tasapainoisen taloussuunnitelman laatiminen myös vuosille 2024 – 2025 tulee edelleen olemaan hyvin haasteellista rahoitustietojen myöhäisen vahvistumisajankohdan vuoksi.

Kohteliaimmin

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Tarmo Martikainen

hyvinvointialuejohtaja